

Společná pravidla pro vnitřní trh se zemním plynem

Informační podklad k návrhu směrnice, kterou se mění směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem

Podklad k dokumentu Rady č. 14204/17
leden 2018
zpracovala: Eva Balounová

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 5
- Stanovisko vlády ČR: 6
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 6
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 7

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Společná pravidla pro vnitřní trh se zemním plynem	Typ řady: interní
Zpracovala: Balounová, E.	První vydání řady: říjen 2004
Číslo: Podklad k dokumentu č. 14204/17	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Datum: leden 2018	Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Zemní plyn; Nord Stream; plynovody; bezpečnost dodávek; interkonektor	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

NÁVRH SMĚRNICE

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem KOM(2017) 660 v konečném znění, kód Rady 14204/17 Interinstitucionální spis 2017/0294/COD

- **Právní základ:**
Článek 194 odstavec 2 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
15. 11. 2017
- **Procedura:**
Řádný legislativní postup.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 7. 12. 2017, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 16. ledna 2018 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Návrh je předložen za účelem provedení klíčových cílů energetické unie, které byly představeny ve Sdělení Komise Rámcová strategie k vytvoření odolné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu.¹ Třemi hlavními cíli je zabezpečení dodávek, udržitelnost a konkurenceschopnost. Předložený návrh navazuje na rámcovou strategii zejména s ohledem na bezpečnost, jelikož jednou z hlavních podmínek energetické bezpečnosti je dokončení vnitřního trhu s energií. Vytvoření integrovaného trhu se zemním plynem je základní součástí projektu EU směřujícího k vytvoření energetické unie. **Fungující trh s plynem je základem pro zvýšení bezpečnosti dodávek plynu v EU.** Zásadní význam má propojení plynárenských sítí mezi členskými státy a nediskriminační přístup k nim. Vnitřní trh se zemním plynem se v EU vytváří postupně od roku 1999. K jeho vytvoření významně přispěly směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/55/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a navazující směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES.² EU je ve velké míře závislá na dovozu plynu ze třetích zemí³ a je v zájmu EU dosáhnout co nejvyšší úrovně transparentnosti a konkurenceschopnosti i u plynovodů z těchto zemí. Cílem

¹ (KOM (2015) 80 v konečném znění); VEZ přijal ke sdělení o rámcové strategii usnesení č. 142 ze dne 15. dubna 2015, které je dostupné [zde](#).

² Součástí tzv. třetího energetického balíčku (Third Energy Package) společně se směrnicí 2009/72/ES a nařízeními 713/2009, 714/2009 a 715/2009.

³ 42 % importovaného zemního plynu (rok 2016) do EU pochází z Ruska. Některé státy východní Evropy jsou na ruských dodávkách plně závislé. Evropa má zkušenosti s případy, kdy se ruská strana pokoušela tyto dodávky využít jako politický nástroj - Ukrajinská krize 2009. Na Ukrajinskou krizi reagovala EU [Evropskou strategií energetické bezpečnosti](#) (KOM (2014) 330 v konečném znění). V roce 2017 bylo vydáno nařízení EP a rady (EU) 2017/1938 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu a o zrušení nařízení (EU) č. 994/2010. Trvání na dodržování pravidel

předkládaného návrhu směrnice je vyřešit zbývající překážky dokončení vnitřního trhu se zemním plynem, které plynou z absence používání tržních pravidel EU na plynovody vedoucí do a ze třetích zemí. Díky předloženým změnám budou pravidla, která platí pro plynovody pro přepravu plynu mezi dvěma či několika členskými státy v rámci EU, platit i pro plynovody vedoucí do a ze třetích zemí. Tím se má zajistit soulad právního rámce v EU a současně zamezit narušování hospodářské soutěže na vnitřním energetickém trhu Unie. Má dojít k posílení transparentnosti a účastníkům trhu, zejména investorům do infrastruktury pro zemní plyn a uživatelům sítí, se má poskytnout právní jistota ohledně použitelného právního režimu.

Předkládaný návrh je reakcí Komise na spor ohledně budování nového plynovodu Nord Stream II z Ruska.⁴ Komisi se zatím nepodařilo k vyjednávání o projektu získat mandát.⁵ Navržená pravidla by znamenala, že by k plynovodu na evropském území musely mít přístup i další členské státy, čímž by byl odstraněn původní důvod pro vznik projektu. Kvůli prosazování tržních pravidel byl již dříve opuštěn jiný ruský projekt, plynovod South Stream⁶. Výstavbu Nord Stream II prosazuje v EU převážně Německo. Společnost Nord Stream II AG je vlastněna PJSC Gazprom a uzavřela finanční dohody se společnostmi ENGIE, OMV, Shell, Uniper a Wintershall.⁷ Proti se staví zejména státy východní Evropy, kterým by se nová trasa vyhýbala – Polsko, pobaltské státy.⁸ Významným odpůrcem je rovněž Dánsko, přes jehož vody vede v současnosti plánovaná trasa plynovodu. V případě projednávaného návrhu je často upozorňováno i na důležitost časového projednání. Pokud se totiž Nord Stream II stihne vybudovat před přijetím novely (plynovod by podle plánů měl zahájit provoz do roku 2019), bude Německo moci přijmout výjimky, osvobozující jej od nových pravidel.⁹

vnitřního trhu se ukazuje jako silný nástroj, jak ukazuje např. vyšetřování ruské společnosti Gazprom pro podezření ze zneužití dominantní pozice na trhu. (Euroskop.cz)

⁴ Nord Stream II je v podstatě rozšíření projektu Nord Stream I. Nord Stream I. spojuje Ruskou federaci a Německo, zahájil provoz v letech 2011 – 2012. Více k projektu Nord Stream II na stránkách projektu [zde](#), popř. [na euractiv.com](#),

nebo na [politico.eu](#).

⁵ Více [zde](#).

⁶ Plánováno mezi Ruskou federací a přes Srbsko, Maďarsko a Slovinsko do Rakouska. Opuštěno 2014.

⁷ Gazprom je ruská společnost, Engie převážně francouzská, OMV má sídlo v Rakousku, Shell britsko-nizozemská, Uniper a Wintershall – německé.

⁸ Komise obdržela v březnu 2016 dopis 9 členských států proti projektu (podepsáno ČR, Chorvatsko, Estonsko, Maďarsko, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Litva). Kritikem byl i Donald Tusk, zároveň bylo upozorňováno na dvojí zacházení v souvislosti s projektem South Stream. Varovný dopis obdržela Komise i od poslanců Evropského parlamentu. Kritika přišla rovněž ze strany USA (dopis Johna McCaina a Marca Rubia). Za projekt Nord Stream II se údajně měli postavit operátoři z Německa, Rakouska a ČR.

⁹ Euroskop.cz

- **Obsah a dopad:**

Směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem výslovně nevymezuje právní rámec pro plynovody vedoucí do a ze třetích zemí. Směrnice se vztahuje na území členských států EU, jejich výsostných vod a výlučných ekonomických zón. **Přesná definice, jak se pravidla vztahují na plynovody vedoucí na území EU ze třetí země, chybí.** V důsledku toho byl Komisi po právní analýze přijat závěr, že pravidla platná pro plynovody, které spojují dva nebo více členských států a spadají do definice „propojovacího vedení“ (interkonektor), se na takové plynovody vstupující na území EU nepoužijí. V praxi se však ve vztahu k třetím zemím uplatňují hlavní zásady regulačního rámce stanoveného směrnicí o plynu, zejména prostřednictvím mezinárodních dohod o plynovodech vstupujících na území EU. **Z tohoto důvodu má Komise za to, že je potřeba přijmout legislativní opatření, která by vymezila a upřesnila regulační rámec platný pro všechny plynovody vedoucí do a ze třetích zemí. Jde o to, že v současné směrnici jsou plynovody, které překračují nebo přesahují hranice mezi členskými státy výhradně za účelem propojení vnitrostátních přepravních soustav daných členskými státy, definovány jako „propojovací vedení“ (interkonektor) a na tyto interkonektory se pravidla vnitřního trhu vztahují. Cílem návrhu je postavit plynové vedení mezi členským státem a třetí zemí na úroveň tohoto interkonektoru, aby se na něj pravidla vnitřního trhu vztahovala také.**

Směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem tak bude v celém rozsahu (stejně jako související právní akty; například nařízení č. 715/2009, o plynu; kodexy sítí a pokyny, není-li v nich stanoveno jinak) použitelná na plynovody vedoucí do a ze třetích zemí, včetně existujících a budoucích plynovodů, až po hranice jurisdikce EU. To se vztahuje i na příslušná ustanovení o přístupu třetích stran (čl. 32 směrnice, čl. 14 a 16 nařízení č. 715/2009), regulaci sazeb, oddělení vlastnictví a transparentnosti.

Zároveň bude možné, aby nové plynovody vedoucí do a ze třetích zemí požádaly o výjimku z uvedených pravidel dle článku 36 směrnice. Pokud jde o stávající plynovody, které jsou ke dni vstupu směrnice v platnost dokončeny a které spadají mimo oblast působnosti článku 36, budou mít členské státy možnost udělovat výjimky z používání hlavních ustanovení směrnice, nebude-li daná výjimka na úkor hospodářské soutěže, účinného fungování trhu nebo bezpečnosti dodávek v Unii. Pro zajištění koherentního právního rámce pro plynovody, které vedou přes území několika členských států, je nutné stanovit, který členský stát by měl o takové výjimce rozhodnout.

Na plynovody vedoucí do a ze třetích zemí by se vztahovaly alespoň dva různé právní rámce. Pokud z tohoto důvodu vzniknou právně složité situace, bude často vhodným nástrojem, jak zajistit koherentní právní rámec pro celý plynovod, mezinárodní dohoda s příslušnou třetí zemí nebo příslušnými třetími zeměmi. V případě neexistence takové dohody, výjimky pro novou infrastrukturu nebo výjimky pro infrastrukturu, která je již v provozu, lze plynovod provozovat v rámci jurisdikce EU pouze v souladu s požadavky směrnice 2009/73/ES.

Konkrétně k jednotlivých článkům směrnice:

Článek 1:

Dojde k rozšíření definice „propojovacího vedení“ i na plynovod, který překračuje nebo přesahuje hranice mezi členskými státy a třetími zeměmi až po hranici jurisdikce EU.

Dojde k rozšíření možných výjimek z uplatňování požadavků na vlastnické oddělení i na stávající importní plynovody.

Je stanovena povinnost členských států konzultovat mezi sebou a s danými třetími zeměmi s cílem zajistit v případě dané sítě jednotné uplatňování směrnice až po hranice jurisdikce EU.

Změna článku 36 umožní udělit výjimky i pro nové importní plynovody (i zde je vyžadována konzultace).

Rozšiřují se povinnosti národních regulátorů o konzultace s příslušnými orgány třetích zemí v případě importních plynovodů.

Konečně je zakotvena možnost udělit časově omezenou výjimku pro importní plynovody dokončené před dnem vstupu směrnice v platnost. Jestliže daný plynovod spadá do jurisdikce více než jednoho členského státu, rozhodne o výjimce pro plynovod členský stát, v jehož jurisdikci se nachází první propojovací bod. Členské státy rozhodnutí o výjimkách zveřejní do jednoho roku po vstupu této směrnice v platnost.

Článek 2:

Je stanovena roční transpoziční lhůta.

Článek 3:

Směrnice vstoupí v platnost 20. dnem po vyhlášení.

Dokument je doprovázen pracovním dokumentem, který shrnuje důvody pro předložení tohoto návrhu a shrnuje předpokládané dopady.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Komise má za to, že změnu směrnice 2009/73/ES lze provést bez vypracování samostatného hodnocení kontroly účelnosti, a uvádí, že navrhovaná iniciativa nevyžaduje podrobné posouzení dopadů. Komise uvádí, že návrh může mít za následek zvýšení administrativních požadavků, ovšem pouze ve velmi omezeném rozsahu. Dopady na rozpočet nejsou předpokládány.

Směrnice by měla být implementována do národní legislativy. Komise uvádí, že bude sledovat provedení opatření do vnitrostátního práva i jeho dodržování ze strany členských států.

• **Stanovisko vlády ČR:**

Z rámcové pozice vlády ze dne 12. prosince 2017 k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem, vyplývá, že:

- ČR požaduje provedení posouzení dopadů. Rámcová pozice uvádí, že je v zájmu ČR připojit se ke státům, které požadují provedení této analýzy. ČR bude tento požadavek opírat o Interinstitucionální dohodu z 13. 4. 2016. ČR požaduje provedení právního posouzení ze strany Právní služby Rady.
- S ohledem na obavy spojené s rozsahem negativních externalit a množstvím otevřených otázek spojených s revizí směrnice by měla dle vlády ČR zaujímat negativní postoj k předloženému návrhu, a to minimálně do doby, než bude provedena analýza dopadů a právní posouzení ze strany Právní služby Rady, které tyto obavy vyvrátí.
- ČR bude požadovat, aby pro státy, které nesousedí s žádnou třetí zemí ani nemají mořské pobřeží, byla přímo ve směrnici zakotvena výjimka z povinnosti jejího provedení do vnitrostátního práva, a pokud to nebude z jakýchkoliv důvodů možné, pak bude usilovat o prodloužení transpoziční lhůty.

• **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Komise zveřejnila návrh 8. listopadu 2017. Návrh byl představen na pracovní skupině pro energetiku 20. 11. 2017 a další projednávání proběhlo 28. 11. 2017, 12. 12. 2017 a dále 11. 1. 2018. Německo, Rakousko, Belgie a Nizozemsko navrhuje zpomalit postup do doby, než budou zveřejněny požadované vstupy (právní analýza). Je tedy očekáváno písemné stanovisko Právní služby.

Garančním výborem v EP byl určen Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku (ITRE) a zpravodajem ve výboru byl určen Jerzy Buzek (EPP; Polsko). Projednávání ve výboru se očekává koncem února 2018.

Lhůta pro zaslání odůvodněného stanoviska uplynula 11. ledna 2018. Odůvodněné stanovisko pro rozpor se zásadou subsidiarity zaslala horní komora francouzského parlamentu.¹⁰

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 31. 1. 2018 a usnesením č. 25 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti:

1. **podporuje obecný cíl** návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem;
2. **podporuje** rámcovou pozici Vlády ČR ze dne 7. prosince 2017 k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem, zejména v požadavku, aby pro státy, které nesousední s žádnou třetí zemí ani nemají mořské pobřeží, byla přímo ve směrnici zakotvena výjimka z povinnosti jejího provedení do vnitrostátního práva;
3. **žádá vládu**, aby informovala výbor o dalším průběhu projednávání tohoto návrhu v orgánech Rady.

¹⁰ Dánsko na projekt Nord Stream II údajně reagovalo novou národní legislativou.